

Dienvidkurzemes novada pašvaldība

Lielā iela 54, Grobiņa, Dienvidkurzemes novads, LV-3430, reģistrācijas Nr.90000058625,
tālr. 63490458, e-pasts pasts@dkn.lv, www.dkn.lv

APSTIPRINĀTS:

ar Dienvidkurzemes novada pašvaldības domes
24.04.2025. sēdes lēmumu Nr.265
(prot. Nr.5 13.§)

Dienvidkurzemes novada bibliotēkas krājuma komplektēšanas un organizācijas politika 2025. - 2030. gadam

Bibliotēkas vispārīgs raksturojums. Krājuma veidošanas mērķi un uzdevumi.

Dienvidkurzemes novada bibliotēka ir kultūras iestāde, nozīmīgs sabiedrības informācijas un komunikācijas centrs, tālākizglītības un pašizglītības iestāde un brīvā laika pavadīšanas vieta Dienvidkurzemes novada iedzīvotājiem un tā viesiem. Informācija ir viens no galvenajiem sabiedrības attīstības resursiem, tā sekmē sabiedrības mūžizglītību, tādēļ bibliotēkā ir nepieciešams aktuāls un kvalitatīvs iespieddarbu un citu izdevumu krājums.

Dienvidkurzemes novada bibliotēkai ir šādas filiālbibliotēkas:

- Grobiņas pagasta bibliotēka,
- Medzes pagasta bibliotēka,
- Bārtas pagasta bibliotēka,
- Gaviezes pagasta bibliotēka,
- Vaiņodes pagasta bibliotēka,
- Nīcas pagasta bibliotēka,
- Otaņķu pagasta bibliotēka,
- Aizputes pilsētas bibliotēka,
- Aizputes pagasta bibliotēka,
- Lažas pagasta bibliotēka,
- Cīravas pagasta bibliotēka,
- Kalvenes pagasta bibliotēka,
- Kazdangas pagasta bibliotēka,
- Vērgales pagasta Vērgales bibliotēka,
- Vērgales pagasta Saraiķu bibliotēka,
- Pāvilostas pilsētas bibliotēka,
- Sakas pagasta Ulmales bibliotēka
- Priekules pilsētas bibliotēka,
- Gramzdas pagasta bibliotēka,
kura nodrošina pakalpojumu sniegšanas vietu Aizvīķos,
- Bunkas pagasta Bunkas bibliotēka,
- Bunkas pagasta Tadaikū bibliotēka,
- Bunkas pagasta Kroles bibliotēka.
- Kalētu pagasta bibliotēka,
- Virgas pagasta bibliotēka,

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

- Virgas pagasta Purmsātu bibliotēka,
- Durbes pilsētas bibliotēka,
- Vecpils pagasta bibliotēka,
- Tadaikų pagasta bibliotēka,
- Dunalkas pagasta bibliotēka,
- Rucavas pagasta bibliotēka,
- Dunikas pagasta bibliotēka,
- Embūtes pagasta bibliotēka.

Bibliotēkas misija: veicināt uz zināšanām balstītas sabiedrības attīstību, **darbības mērķis:** lietotāji orientēta, demokrātiska kultūras iestāde, kas nodrošina brīvu plašas informācijas pieejamību, sekmē tālākizglītības un mūžizglītības iespējas, sekmē kultūras mantojuma apzināšanu un popularizēšanu.

Dienvidkurzemes novada bibliotēkas un novada publisko bibliotēku krājuma komplektēšanas un organizācijas politikas pamatuzdevumi izstrādāti, pamatojoties uz bibliotēku darbu reglamentējošiem dokumentiem:

1. "Bibliotēku likums", pieņemts 21.05.1998., ar pēdējiem grozījumiem 29.05.2014.
2. Likums "Par Latvijas Nacionālo bibliotēku", pieņemts 16.12.1992., ar pēdējiem grozījumiem 23.09.2020.
3. LR MK 2010. gada 30. marta noteikumi Nr. 317 "Nacionālā bibliotēku krājuma noteikumi", ar pēdējiem grozījumiem 30.08.2013.
4. LR MK 2001. gada 25. septembra noteikumi Nr. 415 "Bibliotēku darbībai nepieciešamā finansējuma normatīvi", ar pēdējiem grozījumiem 30.08.2013.
5. LR Ministru kabineta noteikumi Nr. 661 "Grozījumi Ministru kabineta 2001. gada 25. septembra noteikumos Nr. 415 "Bibliotēku darbībai nepieciešamā finansējuma normatīvi".
6. Krājuma veidošanas vadlīnijas Latvijas bibliotēkām, Rīga, Latvijas Nacionālā bibliotēka, 2012.
7. Dienvidkurzemes novada bibliotēkas nolikums, apstiprināts 24.04.2025.

I. Krājuma komplektēšanas iemesli un kārtība

Bibliotēkas krājums tiek veidots un papildināts atbilstoši bibliotēkas statusam, bibliotēkas **nolikumā** noteiktajām funkcijām, uzdevumiem, mērķiem, kā arī, ņemot vērā krājuma komplektēšanas profilu. Krājuma komplektēšanas politika norāda skaidru attiecīgās bibliotēkas krājuma veidošanas stratēģiju. Tā pamato dokumenta iegādes un saglabāšanas nepieciešamību, kā arī norakstīšanas iemeslus (MK noteikumos vienīgais dokumentu un citu iespieddarbu skaita norakstīšanas ierobežojums ir brīvpieejas apstākļos pazudušiem izdevumiem, pieļaujot norakstīt 0,3 % no krājuma vērtības uz kārtējā saimnieciskā gada sākumu (*MK noteikumi, 35. punkts*). Pārējos ierobežojumus nosaka bibliotēkas vadītājs.

Komplektēšanas politika nosaka arī katra lietotāja nodrošināšanu ar informāciju, sekmējot bibliotēku sadarbību un finanšu resursu lietderīgu izlietojumu, izvērtējot esošo krājumu, pārskatot prioritātes un aktualizējot bibliotēkas mērķus un uzdevumus. Krājuma komplektēšanas politika ietver krājuma profila analīzi.

II. Dienvidkurzemes novada publisko bibliotēku krājuma komplektēšanas un organizācijas politikas galvenie uzdevumi

1. Nodrošināt ikvienam iedzīvotājam personības izaugsmei mūsdienīgu un vispusīgu informācijas avotu pieejamību neatkarīgi no viņa dzīvesvietas vai materiālā nodrošinājuma.
2. Mazināt atšķirību starp pilsētas un pagastu bibliotēkās pieejamo informāciju.

3. Palielināt audiovizuālo izdevumu un citu elektronisko informācijas nesēju skaitu, paredzot to iepirkumam noteiktu procentu daudzumu no bibliotēkas budžetā paredzētās kopējās summas krājuma papildināšanai.
4. Nodrošināt pēc iespējas pilnīgāku uzziņu literatūras krājumu visās zinātņu nozarēs.
5. Ar vispusīgas informācijas nodrošinājumu paaugstināt iedzīvotāju ekonomisko zināšanu līmeni, sekmējot Dienvidkurzemes novada attīstību.
6. Nodrošināt iespēju lasītājiem apgūt dažādu līmeņu izglītību. Atbalstīt iedzīvotāju tālākizglītību un mūžizglītību.
7. Ar saturīgas un estētiski noformētas literatūras palīdzību veicināt lasīšanas iemaņu attīstību un lasītprieku jaunajā paaudzē.
8. Piedāvāt bibliotēkas apmeklētājiem vispusīgu informāciju lietderīga brīvā laika izmantošanai.
9. Krājuma aktualitātes nodrošināšana, regulāri attīrot krājumu no novecojušiem, nolietotiem un nepieprasītiem iespieddarbiem.

Galvenās lietotāju grupas:

- ģimenes ar bērniem;
- bērni un jaunieši līdz 18 gadu vecumam;
- vidusskolēni un studējošie
- izglītības un skolu iestāžu darbinieki;
- saimnieciskās darbības veicēji;
- seniori

Bērniem un skolēniem komplektē literatūru pirmo lasīšanas iemaņu apguvei, to nostiprināšanai un papildus literatūru mācību procesam, atbilstoši bērnu zināšanu līmenim un viņu interesēm. Bērni un jaunieši tiek iesaistīti lasīšanas veicināšanas programmās "Bērnu, Jauniešu un vecāku žūrija", "Ziemeļvalstu literatūras nedēļa". Ģimenes, kurās aug pirmskolas vecuma bērni, iesaistās "Grāmatu starts" programmā.

Studējošajiem iespēju robežās komplektē dažādu nozaru iespieddarbus, kas balstīti uz pētniecisko darbu, faktiem, tiek iegādātas rokasgrāmatas un cita uzziņu literatūra, Pārējām iedzīvotāju grupām paredzētā krājuma komplektēšanā tiek ņemtas vērā šo lasītāju kategoriju mūžizglītības iespējas, informacionālās un izklaides vajadzības, akcentu liekot uz pieprasīto daiļliteratūru, izziņu literatūru un preses izdevumiem.

III. Galvenās prioritātes un krājuma veidošanas pamatprincipi

1. Hronoloģiskais aptvērums:

- bez hronoloģiskā ierobežojuma komplektē uzziņu izdevumus, enciklopēdijas un vārdnīcas, kā arī nozaru literatūru, kas nav zaudējusi aktualitāti un ir lietotāju pieprasīta;
- daiļliteratūras komplektēšana – komplektē galvenokārt pēdējo 3 gadu laikā izdotos iespieddarbus;
- periodiskie izdevumi – abonē kārtējā gada izdevumus.

2. Komplektēšanas prioritātes:

- latviešu daiļliteratūra;
- literatūra bērniem;
- jaunākā uzziņu literatūra;
- literatūra uzņēmējdarbības atbalstam (menedžments, mārketinga, sabiedriskās attiecības);
- literatūra studiju atbalstam prioritārajās nozarēs (pedagoģija, jurisprudences, psiholoģija, literatūrzinātne, valodniecība, kultūra, ekonomika);

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

- skolēnu mācību procesā nepieciešamā literatūra (Latvijas vēsture, dabaszinātnes, kultūras vēsture);
- literatūra eksaktajās zinātnēs;
- literatūra sociālo pakalpojumu sniedzējiem.

3. Valodu aptvērums:

- galvenokārt tiek komplektēti izdevumi latviešu valodā;
- izdevumus (uzziņu literatūra, vārdnīcas, daiļliteratūra u. c.) svešvalodās komplektē minimālā apmērā.

4. Eksemplaritāte:

- Dienvidkurzemes novada bibliotēkas bibliotēkas izdevumus komplektē 1 eksemplārā, izņemot atsevišķus novadpētniecības izdevumus.

5. Krājumā nekomplektē:

- pornogrāfisku, rasistisku, naidu kurinošu literatūru;
- pamatskolas un vidusskolas mācību grāmatas;
- sīkiespieddarbus, īslaicīgas nozīmes literatūru (programmas, afišas, bukletus, reklāmas prospektus u. tml.) (izņemot novadpētniecību);
- attēlizdevumus (izņemot novadpētniecību);
- kartogrāfiskos izdevumus (izņemot novadpētniecību);
- rokrakstus (izņemot novadpētniecību).

Dienvidkurzemes novada bibliotēkas (atrašanās vieta Grobiņas pilsētā) un novada pilsētu krājums ir universāls. Novada pagastu bibliotēkas komplektē lasītāju pieprasītākās grāmatas. Nozaru literatūru komplektē pamatinformācijas līmenī.

Bibliotēkās tiek veidots novadpētniecības dokumentu krājums, kurā tiek vākti materiāli par novada vietām, notikumiem, iedzīvotājiem neatkarīgi no izdevuma veida un izdošanas vietas.

6. Krājuma papildināšanas pamatprincipi:

- kvalitāte – bibliotēkas krājuma veidošana atbilstoši teritorijas attīstības interesēm, dāvinājumu izvērtēšana saturiskā un skaitliskā ziņā;
- daudzveidība – visās nozarēs iespējami plašs dokumentu un elektronisko izdevumu klāsts dažādām lasītāju grupām un zināšanu līmeņiem;
- aktualitāte – regulāra krājuma papildināšana atbilstoši lietotāju pieprasījumam ar jaunākajiem valstī iznākušajiem izdevumiem;
- pieejamība – krājuma pieejamības garantēšana ikvienam iedzīvotājam, neatkarīgi no piederības kādai sociālai grupai, zināšanu līmenim vai materiālam nodrošinājumam;
- plānveidīgums – plānveidīgi iepirkti iespieddarbi.

7. Krājuma komplektēšanas noteicošie faktori:

- atbilstība lietotāju vajadzībām un interesēm;
- izdevuma izziņas un informācijas vērtība;
- valodas aspekts;
- publikācijas forma un stils;
- dažādu nozaru speciālistu ieteikumi;
- izdevēju un grāmatnīcu piedāvājums.

Izdevumu izvēli nosaka visu kritēriju izvērtējums un savstarpēja atbilstība.

8. Krājuma komplektēšanas veidi:

- kārtējā jaunieguvumu komplektēšana;
- retrospektīvā komplektēšana, reģistrējot un izvērtējot lasītāju pieprasījumu;
- rekonplektēšana – regulāra un sistemātiska krājuma attīrīšana no saturā novecojušiem, nolietotiem, nepieprasītiem izdevumiem.

9. Krājuma komplektēšanas avoti:

- pirkumi – grāmatu piegāde no grāmatu izdevniecībām;
- VKKF projekti, LNB projekti;
- bezatlīdzības izdevumi (dāvinājumi);
- aizvietošana – lasītāju nozaudēti izdevumi atvietoti ar identiskiem vai saturā līdzvērtīgiem;
- preses abonēšana A/S "Latvijas pasts" u. c.

10. Komplektējamo izdevumu veidi

Nr. p. k.	Dokumenta veids	Piezīmes
1.	Grāmatas	Komplektējamo izdevumu pamatveids
2.	Turpinājumi izdevumi	Komplektē, galvenokārt, rakstu krājumus
3.	Žurnāli	Abonē kārtējā gada izdevumus
4.	Laikraksti	Abonē kārtējā gada izdevumus
5.	Citi izdevumi	Audiovizuālie izdevumi, elektroniskie dokumenti

Finansējuma avoti: Dienvidkurzemes novada pašvaldības budžeta piešķiršana, bezatlīdzības izdevumi, VKKF mērķprogrammas.

Budžeta līdzekļu sadalījums starp grāmatām un periodiku ir attiecīgi 4/5 un 1/5.

Komplektējamo izdevumu nozares:

UDK	Nozare	Piezīmes
0	004 Datorzinātne	Galvenokārt komplektē tikai pēdējos 3 gados izdotos izdevumus
	02 Bibliotēkzinātne	
1	Filozofija. Psiholoģija. Ētika	
2	Reliģija	Galvenokārt komplektē izdevumus par Latviju un Baltijas valstīm
3	Sociālās zinātnes	
	32 Politoloģija	
	33 Ekonomika	
	34 Tiesības	
	37/378 Pedagoģija. Izglītība	
	39 Etnogrāfija. Tradīcijas	Galvenokārt komplektē tikai pēdējos 3 gados izdotos izdevumus
5	Dabaszinātnes	
6	Lietišķās zinātnes. Medicīna. Tehnoloģijas	Galvenokārt komplektē pēdējos 3 gados izdotos izdevumus
	61 Medicīna	
	62 Tehnika	
	63 Lauksaimniecība	
	64 Mājsaimniecība	Komplektē jaunākos, aktuālākos izdevumus
7	Māksla. Izklaide. Sports	

8	Valodniecība	Galvenokārt komplektē izdevumus par Latviju
	Daiļliteratūra	No Latvijas izdevumiem komplektē pēdējos 3 gados izdotos darbus. No ārzemju izdevumiem galvenokārt komplektē klasiku darbus, kopoto rakstu pilnus komplektus, pazīstamu mūsdienu autoru darbus
	Literatūra bērniem	Komplektē literatūru bērniem, kas izdota pēdējos 3 gados

11. Daiļliteratūras komplektēšanas kritēriji:

- latviešu oriģinālliteratūra – iespējami visaptverošs līmenis;
- tulkotā literatūra – Latvijā izdotā literatūra, pasaules klasiku darbi, lietotāju pieprasīti populāru autoru izdevumi;
- daiļliteratūra svešvalodās – ņemot vērā lietotāju pieprasījumus;
- iesējuma kvalitāte;
- cena.

12. Abonēto preses izdevumu uzglabāšanas termiņš:

- laikraksti – 3 gadi; (filiālbibliotēkās – 2 gadi)
- žurnāli – 5 gadi; (filiālbibliotēkās – 3 gadi)
- novada informatīvie izdevumi "Dienvidkurzeme" – beztermiņa.

13. Krājuma rekomplektēšanas (norakstīšanas) iemesli:

- nolietotie, sabojātie izdevumi;
- novecojuši pēc satura;
- liekie dubleti;
- īslaicīgs glabāšanas termiņš;
- nozaudētie izdevumi brīvpieejas apstākļos;
- neatgūstami lietotāju vainas dēļ (piemēram, nozaudēti, lietotāju dzīvesvietas maiņas dēļ);
- maz izmantoti izdevumi.

Netiek norakstīti iespieddarbi ar augstu kultūrvēsturisku vērtību.

14. Bezatlīdzības izdevumu politika

Viens no krājuma papildināšanas veidiem ir **bezatlīdzības ceļā saņemtie izdevumi**. Visi izdevumi tiek reģistrēti un kļūst par bibliotēkas īpašumu un tiek novērtēti, apstrādāti, katalogizēti un integrēti kopējā bibliotēkas krājumā, atbilstoši to veidam un saturam, tāpat kā iepirktie un mērķtiecīgi komplektētie izdevumi. Bezatlīdzības ceļā saņemtie izdevumi pieejami ikvienam bibliotēkas lietotājam. Bibliotēka saglabā tiesības neieņaut savā krājumā pilnīgi visus bezatlīdzības ceļā saņemtos izdevumus. Ja dāvinājums neatbilst bibliotēkas krājuma profilam, bibliotēkas darbinieki var ieteikt dāvinātājam citu institūciju vai atteikties pieņemt dāvinājumu. Bibliotēkai ir tiesības saņemtos dāvinājumus dāvināt tālāk citām bibliotēkām vai piedāvāt lietotājiem.

15. Bezatlīdzības izdevumi (dāvinājumi) netiek pieņemti:

- izdevumi, kas neatbilst bibliotēkas krājuma attīstības pamatprincipiem;
- izdevumi latviešu valodā, kuri bibliotēkas krājumā ir pilnā eksemplaritātē;
- standartizdevumu mācību grāmatas;

- izdevumi ar pasvītrojumiem, piezīmēm, bojāti, saplēsti izdevumi, izdevumi sliktā stāvoklī (izņemot Latvijas vai ar Latviju saistīti antikvāri izdevumi ar retumu pazīmēm);
- periodisko izdevumu nepilni komplekti (izņemot, ja tie ir nepieciešami bibliotēkas komplekta papildināšanai vai atjaunošanai).

Saskaņā ar izstrādāto **Dienvidkurzemes novada bibliotēkas un novada publisko bibliotēku krājuma komplektēšanas un organizācijas politiku** tiek ņemti vērā bibliotēkas lasītāju pieprasījumi un intereses. Iespējamie darbi tiek komplektēti pēc principa: jaunākā uzziņu literatūra, latviešu oriģinālliteratūra, tulkotā daiļliteratūra, literatūra bērniem. Nozaru literatūras krājums tiek papildināts ar grāmatām, kas paredzētas plašai lasītāju auditorijai, bet specifiskās literatūras saņemšanai tiek izmantots iekšzemes Starpbibliotēku abonements (SBA). Dienvidkurzemes novada bibliotēkas, komplektējot nozaru literatūru, seko aktualitātēm. Finanšu iespēju robežās tiek iegādātas jaunākās nozaru literatūras izdevumi, kurus var izmantot daudzi interesanti – studenti, krustvārdu mīklu minētāji, uzņēmēji un izklaides literatūras cienītāji. Regulāri no krājuma tiek izslēgti reti izmantotie, nolietotie, saturā novecojušie un lietotāju nozaudētie izdevumi.

Izstrādātā Dienvidkurzemes novada bibliotēkas un novada publisko bibliotēku krājuma komplektēšanas un organizācijas politika atvieglo kārtējās jaunieguvumu komplektēšanas, retrospektīvās komplektēšanas un rekomplektēšanas darbu Dienvidkurzemes novada bibliotēkās.

Dienvidkurzemes novada bibliotēkas vadītāja

Līga Jučere